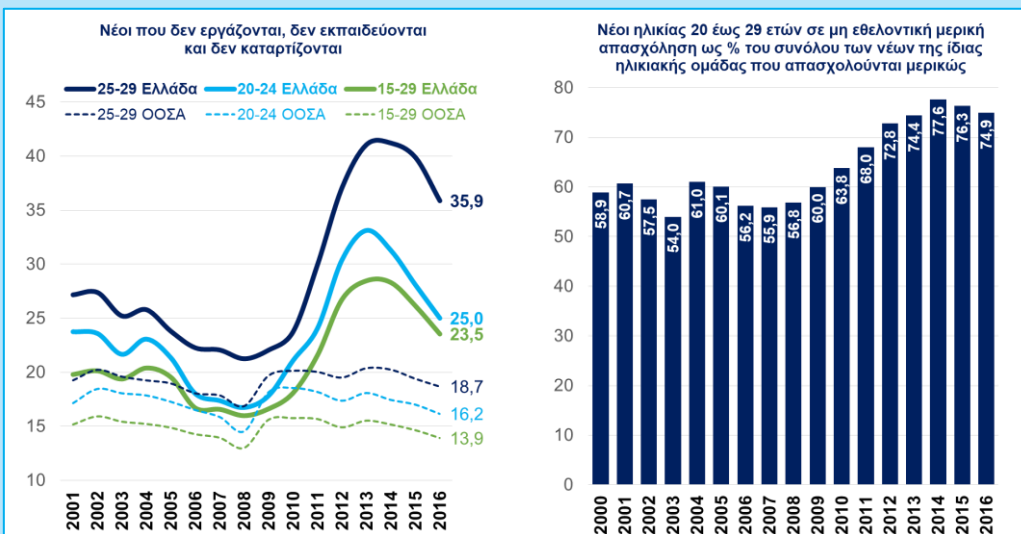

Ιδιωτικές επενδύσεις για περισσότερες και καλύτερες δουλειές!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Το ποσοστό ανεργίας, οι άνεργοι δηλαδή ως ποσοστό του ενεργού πληθυσμού, μειώνεται τα τελευταία χρόνια, συνεπικουρούμενο από τον σταθερό αριθμό του ενεργού πληθυσμού, δηλαδή του εργατικού δυναμικού. Η ανεργία αποκλιμακώνεται πολύ ταχύτερα απ' ό,τι σε μια οικονομία με αυξανόμενο εργατικό δυναμικό, που περιλαμβάνει όσους δουλεύουν (απασχολούμενοι) και όσους δεν δουλεύουν αλλά ψάχνουν για δουλειά (άνεργοι). Αυτό συμβαίνει, κυρίως διότι, πέραν των δημογραφικών παραγόντων, μειώνεται ο πληθυσμός λόγω μετανάστευσης στο εξωτερικό, που σε διαφορετική περίπτωση θα αύξανε ή δεν θα μείωνε το εργατικό δυναμικό, δηλαδή τον παρονομαστή του κλάσματος. Όσοι μπαίνουν στην αγορά εργασίας, είτε επειδή ενηλικιώνονται και επιθυμούν να δουλέψουν, είτε επειδή επιστρέφουν από τους μη ενεργούς (κυρίως συνταξιούχοι που δεν τα βγάζουν πέρα, γυναίκες που πρέπει πλέον να εργαστούν για να στηρίξουν την οικογένεια, νέοι που περατώνουν την εκπαίδευσή τους κλπ), είναι περίπου οι ίδιοι με όσους βγαίνουν από την αγορά εργασίας, είτε λόγω συνταξιοδότησης είτε λόγω αποθάρρυνσης από την υψηλή και παρατεταμένη ανεργία. Ήδη, τρεις στους τέσσερις άνεργους είναι άνεργοι για πάνω από ένα χρόνο και 360 χιλιάδες άτομα είναι άνεργοι για πάνω από τέσσερα χρόνια, με μικρή πιθανότητα εξεύρεσης εργασίας. Οι νέοι 25-29 ετών που δεν εργάζονται, δεν εκπαιδεύονται και δεν καταρτίζονται ανέρχονται πλέον σε 36% των νέων στην ηλικιακή αυτή κατηγορία, έναντι 19% στις ανεπτυγμένες χώρες του ΟΟΣΑ. Το 75% των νέων 20-29 ετών που εργάζονται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης το κάνουν διότι δεν μπορούν να βρουν πλήρη απασχόληση. Όλα αυτά είναι απότοκα μιας οικονομίας που της λείπει ο δυναμισμός και η εξωστρέφεια και που, ως εκ τούτου, ανακάμπτει με πιο αργούς ρυθμούς από την υπόλοιπη Ευρώπη. Τρεις παράγοντες ευθύνονται για την υψηλή διαρθρωτική ανεργία: το στρεβλό αναπτυξιακό πρότυπο μίας μη εξωστρεφούς οικονομίας που προϋπήρχε της κρίσης, η βαθιά ύφεση των προηγούμενων χρόνων και το επιχειρηματικό περιβάλλον των διάχυτων ανικινήτρων (υψηλής και μη ανταποδοτικής φορολογίας, ασφάλισης, αδειοδοτήσεων, κόστους χρήματος και ενέργειας κοκ), που διώχνει νέες και υφιστάμενες επενδύσεις προς άλλους προορισμούς και δυστυχώς δεν δείχνει σημάδια βελτίωσης παρά τις εφαρμοζόμενες μεταρρυθμίσεις. Η αύξηση της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα για να μειωθεί η ανεργία και οι ενεργές πολιτικές απασχόλησης παρά την χρησιμότητά τους, δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο των ιδιωτικών επενδύσεων, ούτε μπορεί να συμπληρώσει τα εισοδήματα και τις θέσεις εργασίας που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν. Χωρίς καλλάζουσα ανάπτυξη της ιδιωτικής οικονομίας, είναι αδύνατον να πληρωθούν οι συντάξεις και να εξυπηρετηθεί το δημόσιο χρέος. Η κυβέρνηση και οι θεσμοί οφείλουν κατά την τρέχουσα αξιολόγηση να συνεκτιμήσουν όλες αυτές τις παραμέτρους και να διαπραγματευθούν ένα νέο μείγμα φιλοεπενδυτικής πολιτικής που θα μειώσει την ανεργία με τρόπο βιώσιμο και όχι προσωρινά.
- Η έρευνα ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum καταγράφει τη μακροοικονομική σταθεροποίηση και την εδραίωση της προόδου σε πεδία όπως των εργασιακών σχέσεων και των υποδομών, ενώ ταυτόχρονα καταδεικνύει ότι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση για τον ιδιωτικό τομέα παραμένει εξαιρετικά προβληματική ενώ η αποδυνάμωση σε μια ευρεία σειρά θεσμικών δεικτών, μαζί με την επίπτωση της φορολογίας, συνεχίζουν να εκδιώκουν από τη χώρα ταλέντο και ποιοτικές επενδύσεις. Τα οργανικά έσοδα από ΦΠΑ και φόρους κατανάλωσης δείχνουν σταδιακά να βρίσκουν το βηματισμό τους, μετά την κορύφωση της τουριστικής περιόδου, αλλά τα έσοδα από φόρο εισοδήματος παραμένουν αδύναμα μετά την εφαρμογή των νέων φορολογικών μέτρων από την αρχή του έτους. Η μέχρι τώρα καλή πορεία των εσόδων από προηγούμενα οικονομικά έτη για την ώρα αντισταθμίζουν ένα μέρος αυτής της υστέρησης. Ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων υποχωρεί τον Αύγουστο του 2017, ενώ τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ για το 2017, αναμένεται να περιορίσουν την εποχική αύξηση που παρατηρείται κατά τους φθινοπωρινούς μήνες μετά τη λήξη της τουριστικής περιόδου. Ωστόσο, οι κενές θέσεις εργασίας (θέσεις για τις οποίες οι επιχειρήσεις έχουν ήδη προβεί σε ενέργειες για να βρεθεί ο κατάλληλος υποψήφιος), παρουσιάζουν μείωση το 2ο τρίμηνο του 2017, γεγονός που μπορεί να περιορίσει το ρυθμό μείωσης της ανεργίας κατά τα επόμενα τρίμηνα.

Οι νέοι είναι ανυπόμονοι!

Νέοι που δεν εργάζονται, δεν εκπαιδεύονται και δεν καταρτίζονται ως % του πληθυσμού της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας
(OECD, Employment Data, 2016)

Νέοι ηλικίας 20 έως 29 ετών σε μη εθελοντική μερική απασχόληση ως % του συνόλου των νέων της ίδιας ηλικιακής ομάδας που απασχολούνται μερικώς
(Eurostat, 2016)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Η δυναμική της μείωσης της ανεργίας

Στο παρόν δελτίο γίνεται μια προσπάθεια να αποκρυπτογραφηθούν οι τάσεις που ενσωματώνει η μείωση του ποσοστού ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Από το β' τρίμηνο του 2015 έως το β' τρίμηνο του 2017, το ποσοστό ανεργίας έχει μειωθεί κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες από 24,6% σε 21,1%, και ο αριθμός των ανέργων κατά 163,5 χιλιάδες καθώς διαμορφώνεται πλέον σε 1016,6 χιλιάδες άτομα, από 1180,1 χιλιάδες άτομα το β' τρίμηνο του 2015.

Το β' τρίμηνο του 2017, η μερική απασχόληση ανέρχεται σε 374,3 χιλιάδες άτομα ή 10% της συνολικής απασχόλησης, εκ των οποίων 251,6 χιλιάδες άτομα ή 67% της συνολικής μερικής απασχόλησης αναζητούν πλήρη απασχόληση. Παρόλα αυτά η μερική απασχόληση στην Ελλάδα είναι μικρότερη από ό,τι είναι στην Ευρώπη.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία του ΕΡΓΑΝΗ, από το 2013 και μετά έχουν αρχίσει να δημιουργούνται νέες θέσεις μισθωτής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, ως αποτέλεσμα της μείωσης του κατώτατου μισθού και της επικράτησης ευέλικτων μορφών εργασίας και, βεβαίως, της μεγάλης ώθησης από τον τουρισμό λόγω ευνοϊκών γεωπολιτικών εξελίξεων. Οι καθαρές προσλήψεις από -72 χιλιάδες το 2012 διαμορφώθηκαν σε 133,5 χιλιάδες το 2013, με το μέγεθος του 2013 να ενσωματώνει σε κάποιο βαθμό και προσλήψεις εργαζομένων που δεν είχαν δηλωθεί στο παρελθόν. Το 2014 και 2015 δημιουργήθηκαν 100 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας ετησίως, μέγεθος που αυξήθηκε το 2016 σε 136 χιλιάδες ενώ και το 2017 οι νέες προσλήψεις φαίνεται ότι θα κυμανθούν στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2016. Γύρω στο 25% των νέων θέσεων εργασίας σε ετήσια βάση δημιουργούνται στον τομέα του τουρισμού (υπερδιπλάσιες της συμβολής

του τουρισμού στην οικονομία). Στο οκτάμηνο του 2017, οι καθαρές προσλήψεις στην υπόλοιπη οικονομία (εκτός τουρισμού) ανήλθαν σε 39,7 χιλιάδες έναντι 43,8 χιλιάδες την αντίστοιχη περίοδο του 2016, εξέλιξη μη αναμενόμενη, που αντανακλά ενδεχομένως την ασθενή και ασταθή ανάκαμψη που βιώνει η οικονομία παρά την επίδραση μιας καλύτερης από πέρυσι τουριστικής περιόδου, και σε διάρκεια και σε κύκλο εργασιών. Στον τομέα του τουρισμού, αντιθέτως, οι καθαρές προσλήψεις στο οκτάμηνο Ιαν-Αυγ. 2017 ανήλθαν σε 209,1 χιλιάδες (έναντι 194,1 χιλιάδων το αντίστοιχο διάστημα του 2016), διαμορφώνοντας τις συνολικές καθαρές προσλήψεις το οκτάμηνο του 2017 σε 248,7 χιλιάδες, επίπεδο ρεκόρ μέχρι σήμερα.

Το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό είναι σήμερα στο υψηλότερο επίπεδο όλων των εποχών, δυστυχώς, όμως, λόγω της μείωσης του πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία και όχι της αύξησης του ενεργού πληθυσμού.

Ταυτόχρονα, συνεχίζεται η τάση σύγκλισης του ποσοστού των ευέλικτων μορφών απασχόλησης με τα ευρωπαϊκά επίπεδα. Έτσι, μόνο το 47,6% των νέων προσλήψεων αφορά σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, έναντι 47,9%, 50,1% και 52,9% κατά το οκτάμηνο του 2016, 2015 και 2014 αντίστοιχα, τάση η οποία συμβαδίζει με την ταχύρρυθμη ανάπτυξη του τουρισμού τα χρόνια αυτά. Σε ετήσια βάση, τα ποσοστά πλήρους απασχόλησης στις νέες συμβάσεις διαμορφώνονται σε 45,3%, 46,9% και 49,5% για το 2016, 2015 και 2014 αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι το απόθεμα (όχι οι νέες) των συμβάσεων εργασίας του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ που αντιστοιχούν σε πλήρη απασχόληση (>35 ώρες εβδομαδιαίως) κατά τον μήνα Οκτώβριο κάθε έτους, διαμορφώνεται σε 68%, 70% και 69,5% το 2016, 2015 και 2014 αντίστοιχα. Το ποσοστό ανεργίας που δημοσιεύεται συμπεριλαμβάνει στον ορισμό του ενεργού πληθυσμού όσους απασχολούνται ακόμη και μια ώρα εβδομαδιαίως.

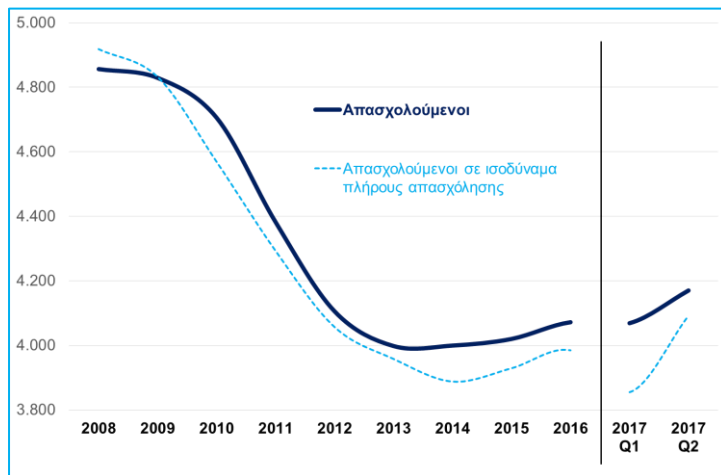

Επανυπολογίζοντας τον αριθμό των απασχολούμενων ως εάν να εργαζόντουσαν σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης (40 ώρες εβδομαδιαίως έναντι 38,6 ώρες εβδομαδιαίως που εργαζόταν ο μέσος απασχολούμενος το β' τρίμηνο του 2017), τότε προκύπτει ότι το ποσοστό ανεργίας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης διαμορφώνεται σε 22,6% έναντι του δημοσιευμένου 21,1% (Δ01 και Δ02). Το β' τρίμηνο του 2017, η μερική απασχόληση ανέρχεται σε 374,3 χιλιάδες άτομα ή 10% της συνολικής απασχόλησης, εκ των οποίων 251,6 χιλιάδες άτομα ή 67% της συνολικής μερικής απασχόλησης αναζητούν πλήρη απασχόληση. Το β' τρίμηνο του 2009, πριν την κρίση, η μερική απασχόληση απορροφούσε 279,6 χιλιάδες άτομα ή 6% της συνολικής απασχόλησης, εκ των οποίων 132,9 χιλιάδες άτομα, ή 2,9% της συνολικής μερικής απασχόλησης, μη εθελοντικά (Δ03). Όσον αφορά την κατάσταση κατά ηλικιακό επίπεδο, οι εργαζόμενοι νέοι (20-29 ετών) που απασχολούνται σε μη εθελοντική μερική απασχόληση, από 55,9% το 2009 (πριν την κρίση) ανήλθαν σε 77,6% το 2013, πριν να αρχίσουν να μειώνονται στο 74,9% το 2016, σαν αποτέλεσμα της ανάκαμψης τα τελευταία χρόνια (Διάγραμμα 1^{ης} σελίδας).

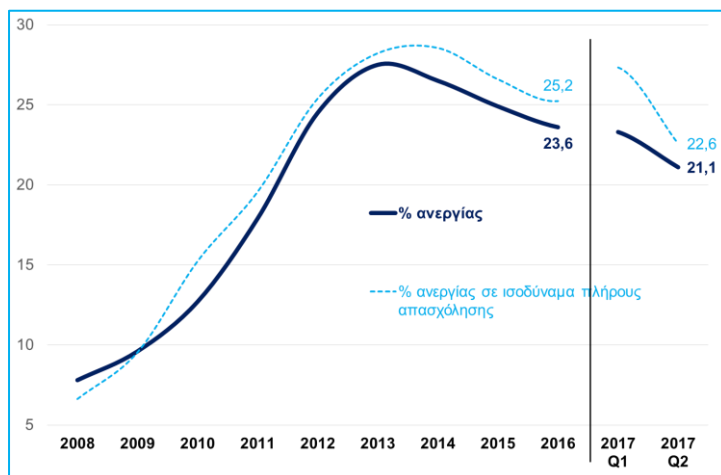
Από τις αρχές του 2015 και μέχρι τα μέσα του 2017, (στοιχεία β' τριμήνου), σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η απασχόληση έχει αυξηθεί κατά 165,9 χιλιάδες άτομα, όση είναι περίπου και η μείωση των ανέργων, (-163,5), καθώς ο ενεργός πληθυσμός παραμένει περίπου στάσιμος (+2,3 χιλιάδες). Ταυτόχρονα, παρατηρείται μια μείωση του μη ενεργού πληθυσμού (-72 χιλιάδες) καθώς μειώνεται ο πληθυσμός 15 ετών και άνω (τα παιδιά που ενηλικιώνονται είναι προφανώς λιγότερα από όσους φεύγουν από τη ζωή). Στο σύνολο του μη ενεργού πληθυσμού, πάντως, αυξάνονται ελαφρά οι συνταξιούχοι, οι μαθητές/ σπουδαστές και οι λοιποί μη ενεργοί, ενώ μειώνεται ο αριθμός των νοικοκυρών (Δ04 και Δ06). Αυτό σημαίνει ενδεχομένως ότι οι γυναίκες εντάσσονται όλο και περισσότερο στην αγορά εργασίας, με την τάση να ενισχύεται στα χρόνια της κρίσης, λόγω ανέχειας στην αρχή, και λόγω αυξημένων ευκαιριών απασχόλησης τα τελευταία 3-4 χρόνια. Οι άνω των 64 ετών, πάντως, που

παραμένουν ενεργοί αυξάνονται, καθώς οι περικοπές των συντάξεων δρουν ανασταλτικά στη συνταξιοδότηση σε συνδυασμό με καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης.

Δ01: Αριθμός απασχολούμενων και απασχολούμενοι σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης
(Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί και Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ02: Ποσοστό ανεργίας και ποσοστό ανεργίας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης
(Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί και Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

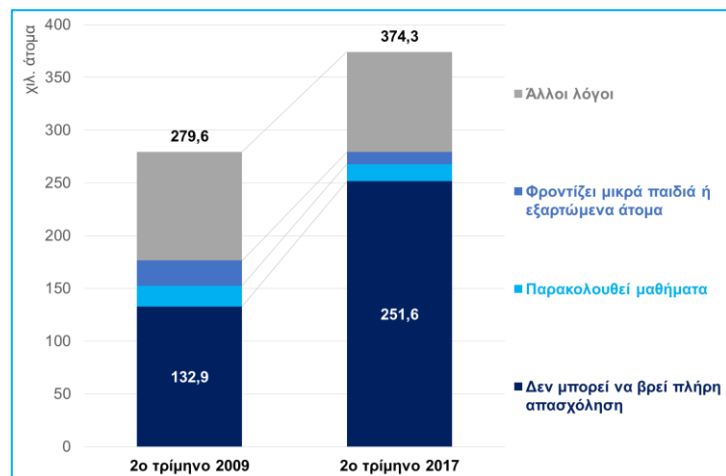

Σημ.: Οι απασχολούμενοι και οι ώρες εργασίας είναι από τους εθνικούς λογαριασμούς.
Ο αριθμός των ανέργων προκύπτει από το ποσοστό ανεργίας της έρευνας εργατικού δυναμικού και τον αριθμό των απασχολούμενων από τους εθνικούς λογαριασμούς. Για τον υπολογισμό σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE), οι πραγματοποιηθείσες ώρες εργασίας σε ετήσια βάση διαιρούνται με το 2080 (=40*52) και σε τριμηνιαία με το 520 (=66*8).
Το ποσοστό ανεργίας σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης προκύπτει από τη σχέση: Άνεργοι FTE / (Άνεργοι FTE + Απασχολούμενοι FTE)
όπου: Άνεργοι FTE = Άνεργοι + (Απασχολούμενοι - Απασχολούμενοι FTE)
και Απασχολούμενοι FTE = Ωρες εργασίας / 2080 (ετήσια) ή Ωρες εργασίας / 520 (τριμηνιαία).

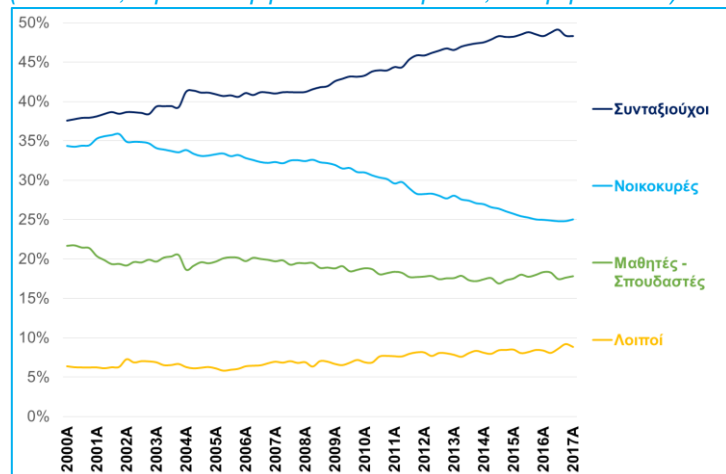
Δ03: Αριθμός ατόμων σε μερική απασχόληση και λόγοι που απασχολούνται μερικώς

(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

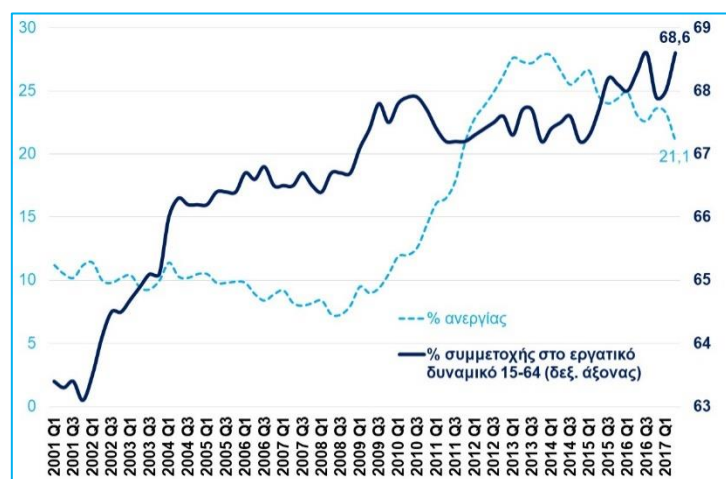

Δ04: Μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά κατηγορία ως % του συνόλου μη ενεργού πληθυσμού

(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ05: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας και % ανεργίας – Σύνολο (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Το 2016, στην Ελλάδα το ποσοστό των νέων 15-29 ετών που δεν δουλεύει, δεν εκπαιδεύεται και δεν καταρτίζεται διαμορφώνεται σε 23,5%, όταν στον αναπτυγμένο κόσμο των χωρών του ΟΟΣΑ, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 13,9%. Το ποσοστό αυτό παραμένει υψηλό (25%) και στους νέους 20-24 ετών, και εκτοξεύεται σε 35,9% (έναντι 18,7% στις χώρες του ΟΟΣΑ) στους νέους 25-29 ετών, αν και θα περίμενε κανείς η ανάγκη επιβίωσης θα τους ωθούσε να βρουν κάποια δουλειά ή να μάθουν κάποια τέχνη.

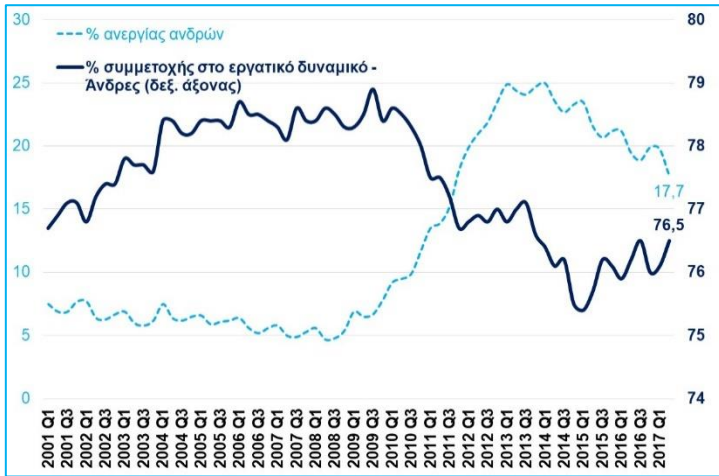
Σε κάθε περίπτωση, το ποσοστό ανεργίας μειώνεται με επιταχυνόμενο ρυθμό τα τελευταία χρόνια, από 24,6% το β' τρίμηνο του 2015 και 23,1% το β' τρίμηνο του 2016, σε 21,1% το β' τρίμηνο του 2017. Η ταχεία μείωση της ανεργίας συμβαδίζει με μια αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του πληθυσμού (ενεργοί 15-64/πληθυσμός 15-64) στην αγορά εργασίας, από 67,2% το β' τρίμηνο του 2015 σε 68,6% το β' τρίμηνο του 2017, κυρίως λόγω μείωσης του πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία, καθώς ο ενεργός πληθυσμός, όπως προαναφέρθηκε παρέμεινε στάσιμος. Σημειώνεται ότι το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό είναι σήμερα στο υψηλότερο επίπεδο όλων των εποχών, δυστυχώς, όμως, λόγω της μείωσης του πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία και όχι της αύξησης του ενεργού πληθυσμού (Δ05). Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό έχει αυξηθεί κατακόρυφα (και μονοτονικά) από το 2001 και μετά (από 50% το 2001 σε 61% το 2017), και πριν και μετά την έλευση της κρίσης. Ταυτόχρονα, παρατηρείται η αντίστροφη πορεία στη συμμετοχή νέων 15-24 ετών στο εργατικό δυναμικό (από 35% το 2001 σε 26% το 2017), με όξυνση της πτωτικής πορείας από το 2014 έως το 2016, οπότε και ανακάμπτει, αν και βρίσκεται ακόμη σε χαμηλά επίπεδα (Δ07, Δ08, Δ09 και Δ10).

Δ06: Πληθυσμός κατά κατάσταση απασχόλησης και ηλικιακή ομάδα
(Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2017)

	(χιλ. άτομα)	2015Q1	2015Q2	2015Q3	2015Q4	2016Q1	2016Q2	2016Q3	2016Q4	2017Q1	2017Q2
15 +	Πληθυσμός	9.259,1	9.250,7	9.242,3	9.234,1	9.226,3	9.217,2	9.208,3	9.199,4	9.190,7	9.181,4
	Ενεργός πληθυσμός	4.777,0	4.805,7	4.831,6	4.816,3	4.801,4	4.814,7	4.829,3	4.772,6	4.774,0	4.808,0
	Απασχολούμενοι	3.504,4	3.625,5	3.671,1	3.641,7	3.606,3	3.702,6	3.736,7	3.648,6	3.659,3	3.791,4
	Άνεργοι	1.272,5	1.180,1	1.160,5	1.174,7	1.195,1	1.112,1	1.092,6	1.124,0	1.114,7	1.016,6
	Μη ενεργός πληθυσμός	4.482,2	4.445,0	4.410,7	4.417,8	4.424,9	4.402,5	4.379,0	4.426,9	4.416,7	4.373,4
	μεταβολή αριθμού ανέργων	-69,8	-100,0	-68,9	-71,2	-77,4	-68,0	-67,9	-50,7	-80,4	-95,5
	% ανεργίας	26,6%	24,6%	24,0%	24,4%	24,9%	23,1%	22,6%	23,6%	23,3%	21,1%
	Μακροχρόνια άνεργοι	911,1	862,7	855,3	872,8	840,2	802,9	806,3	807,0	779,2	752,3
	% μακροχρόνιας ανεργίας	71,6%	73,1%	73,7%	74,3%	70,3%	72,2%	73,8%	71,8%	69,9%	74,0%
15 - 24	Πληθυσμός	1.080,7	1.077,0	1.073,4	1.069,7	1.066,9	1.063,1	1.059,3	1.055,6	1.052,7	1.050,0
	Ενεργός πληθυσμός	290,8	280,1	277,7	268,4	255,4	261,5	267,6	261,7	266,4	268,7
	Απασχολούμενοι	139,9	141,4	142,1	136,9	125,4	133,1	149,4	143,4	141,6	151,1
	Άνεργοι	150,8	138,6	135,6	131,5	130,0	128,4	118,2	118,3	124,8	117,6
	Μη ενεργός πληθυσμός	789,9	797,0	795,6	801,3	811,5	801,6	791,7	793,9	786,3	781,2
	μεταβολή αριθμού ανέργων	-21,4	-20,3	-18,7	-24,5	-20,8	-10,2	-17,4	-13,2	-5,2	-10,8
	% ανεργίας	51,9%	49,5%	48,8%	49,0%	50,9%	49,1%	44,2%	45,2%	46,8%	43,8%
	Μακροχρόνια άνεργοι	84,6	78,2	74,3	75,1	67,7	66,9	65,1	63,3	63,3	62,3
	% μακροχρόνιας ανεργίας	56,1%	56,4%	54,8%	57,1%	52,1%	52,1%	55,1%	53,5%	50,7%	53,0%
20 - 29	Πληθυσμός	1.161,5	1.148,9	1.147,8	1.142,8	1.139,5	1.130,2	1.112,7	1.128,9	1.106,8	1.105,3
	Ενεργός πληθυσμός	788,2	782,4	786,1	765,6	748,6	750,4	734,3	732,7	720,8	718,0
	Απασχολούμενοι	446,1	470,3	483,2	454,5	448,3	470,2	466,8	462,6	451,9	473,7
	Άνεργοι	342,0	312,1	303,0	311,1	300,4	280,2	267,5	270,1	268,9	244,3
	Μη ενεργός πληθυσμός	373,3	366,4	361,6	377,2	390,9	379,7	378,5	396,2	385,9	387,4
	μεταβολή αριθμού ανέργων	-35,0	-40,6	-49,8	-47,4	-41,6	-31,9	-35,5	-41,0	-31,5	-35,9
	% ανεργίας	43,4%	39,9%	38,5%	40,6%	40,1%	37,3%	36,4%	36,9%	37,3%	34,0%
	Μακροχρόνια άνεργοι	223,7	209,7	200,9	203,8	184,7	171,5	170,4	170,4	168,3	156,8
	% μακροχρόνιας ανεργίας	65,4%	67,2%	66,3%	65,5%	61,5%	61,2%	63,7%	63,1%	62,6%	64,2%
55 - 64	Πληθυσμός	1.339,4	1.342,6	1.345,8	1.349,0	1.352,0	1.355,0	1.358,0	1.361,0	1.363,9	1.366,9
	Ενεργός πληθυσμός	543,2	549,7	564,2	580,4	595,6	598,6	618,0	622,5	631,1	633,5
	Απασχολούμενοι	442,3	456,2	470,2	477,1	479,5	483,1	505,1	500,3	509,2	518,8
	Άνεργοι	101,0	93,5	94,0	103,3	116,1	115,5	112,9	122,2	121,9	114,7
	Μη ενεργός πληθυσμός	796,2	792,9	781,5	768,6	756,4	756,4	740,0	738,5	732,8	733,5
	μεταβολή αριθμού ανέργων	0,5	-5,0	5,9	14,0	15,1	22,0	18,9	18,9	5,8	-0,8
	% ανεργίας	18,6%	17,0%	16,7%	17,8%	19,5%	19,3%	18,3%	19,6%	19,3%	18,1%
	Μακροχρόνια άνεργοι	83,9	80,1	82,4	85,9	92,0	97,7	96,9	99,3	98,4	96,2
	% μακροχρόνιας ανεργίας	83,1%	85,7%	87,7%	83,2%	79,2%	84,6%	85,8%	81,3%	80,7%	83,9%
65 +	Πληθυσμός	2.252,8	2.257,1	2.261,5	2.265,8	2.270,1	2.274,1	2.278,1	2.282,1	2.286,0	2.289,5
	Ενεργός πληθυσμός	64,6	68,3	72,8	73,1	71,4	72,5	72,5	73,7	76,1	79,1
	Απασχολούμενοι	58,6	61,5	64,9	65,8	62,7	63,9	63,0	63,5	66,9	70,1
	Άνεργοι	6,0	6,8	7,9	7,3	8,8	8,6	9,5	10,2	9,2	9,0
	Μη ενεργός πληθυσμός	2.188,2	2.188,9	2.188,7	2.192,7	2.198,6	2.201,6	2.205,7	2.208,5	2.209,9	2.210,4
	μεταβολή αριθμού ανέργων	-2,1	0,3	2,0	0,4	2,8	1,8	1,6	2,9	0,4	0,4
	% ανεργίας	9,3%	10,0%	10,9%	10,0%	12,3%	11,9%	13,1%	13,8%	12,1%	11,4%
	Μακροχρόνια άνεργοι	5,3	5,8	6,6	6,2	7,3	7,4	8,4	9,5	8,2	8,7
	% μακροχρόνιας ανεργίας	88,8%	85,8%	83,7%	85,5%	83,1%	86,1%	88,5%	93,1%	89,0%	96,3%

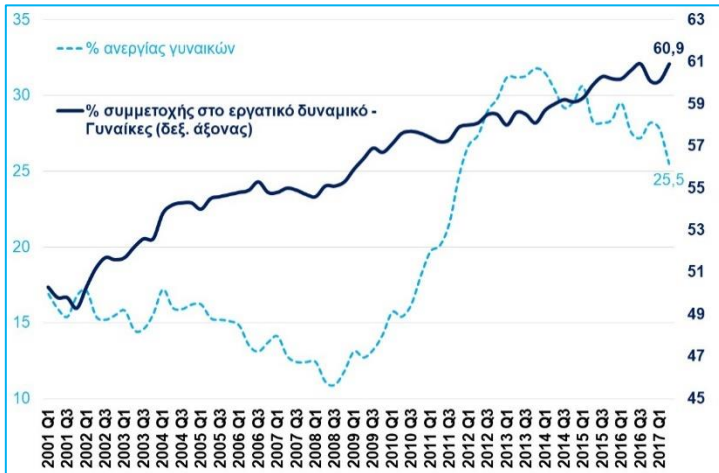
Δ07: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας και % ανεργίας – Άνδρες (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

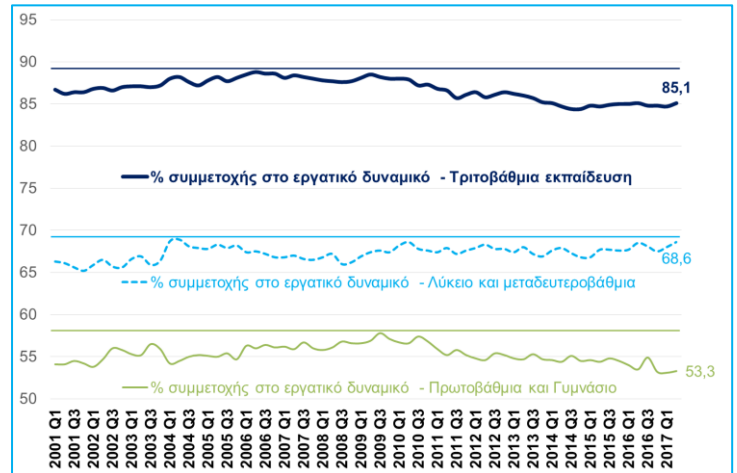
Δ10: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

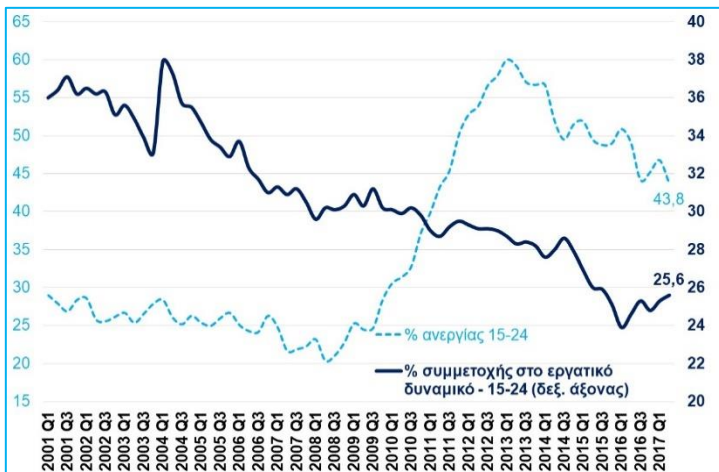
Δ08: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας και % ανεργίας – Γυναίκες (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ11: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ09: Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας και % ανεργίας – Νέοι ηλικίας 15-24 ετών (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Στο Διάγραμμα Δ11 παρουσιάζεται το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό κατά επίπεδο εκπαίδευσης. Οι διαφορές που παρατηρούνται είναι εντυπωσιακές, με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία να καταγράφουν ποσοστά συμμετοχής 85,1% για τους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 69,6% για τους απόφοιτους Λυκείου και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (πολύ κοντά στο μέσο όρο της αγοράς εργασίας), και τέλος, 53,3% για τους απόφοιτους πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και του γυμνασίου. Στην περίοδο της κρίσης, σημειώθηκε σημαντική πτώση του ποσοστού συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό κυρίως για όσους είχαν υψηλότερο, αλλά και σε μικρότερο βαθμό, χαμηλότερο, επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ

παρατηρείται σχετική στασιμότητα για όσους είχαν μέσο επίπεδο εκπαίδευσης. Όσον αφορά τη μεγάλη πτώση του ποσοστού συμμετοχής των πλέον εκπαιδευμένων, η πτώση των σχετικών μισθών στην Ελλάδα σε σχέση με το εξωτερικό, λόγω της κρίσης, δημιούργησε ισχυρά κίνητρα μετανάστευσης. Στα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα, η πτώση του ποσοστού συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό συνδέεται ενδεχομένως και με την αποθάρρυνση των εργαζομένων, κυρίως με χαμηλές εξειδικεύσεις, σε μια αγορά εργασίας όπου είναι σχετικά ευκολότερη η μερική απασχόληση και η αδήλωτη ή ημιδηλωμένη εργασία και, όπου, ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων δεν φαίνεται να υποχωρεί παρά τη σχετική βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης των τελευταίων χρόνων. Τέλος, η σχετική σταθερότητα του ποσοστού συμμετοχής των ατόμων με μέσο επίπεδο εκπαίδευσης στο εργατικό δυναμικό μπορεί ενδεχομένως να αποδοθεί στην υποκατάσταση χαμηλότερων εξειδικεύσεων σε υψηλότερες εξειδικεύσεις λόγω κοστολογικού πλεονεκτήματος, και ενδεχομένως, αδυναμίας εξεύρεσης στελεχών υψηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου λόγω μετανάστευσης στο εξωτερικό.

Απαιτείται αναπτυξιακή έκρηξη με αιχμή τις ιδιωτικές επενδύσεις ώστε να δίδονται στους νέους ευκαιρίες απασχόλησης με υψηλότερα εισοδήματα και καλύτερες προοπτικές, για να υπάρχει και το κίνητρο εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι νέοι πρέπει να έχουν δουλειά, και όχι βοηθήματα από δημόσια προγράμματα κοινωφελούς εργασίας.

Στο Διάγραμμα της 1^{ης} σελίδας, εμφανίζεται το ποσοστό των νέων που δεν εργάζονται, δεν εκπαιδεύονται και δεν κατάρτιζονται στην Ελλάδα και του ΟΟΣΑ. Στην Ελλάδα, στα χρόνια της ευημερίας με δανεικά πριν την κρίση, τα επίπεδα αυτά προσέγγισαν

τα χαμηλότερα διεθνή όρια, λόγω και εκτεταμένης χρήσης κοινοτικών πόρων σε προγράμματα μαθητείας (stages) κυρίως στο δημόσιο, καθώς η πτώση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας οδηγούσε σε μια διευρυμένη αδυναμία δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Η κρίση δημιούργησε τεράστιες ασυνέχειες, κυρίως λόγω της δραστηκής μείωσης των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα, που σε συνδυασμό με την ανεπανάληπτη ύφεση ανέτρεψε το πρότυπο απασχόλησης που είχε καθιερωθεί μέχρι τότε. Τα ποσοστά των νέων που δεν εργάζονται, δεν εκπαιδεύονται και δεν κατάρτιζονται στις ηλικίες 20-24 και 25-29 κυριολεκτικά διπλασιάζονται σε σχέση με τα προ κρίσης επίπεδα μέχρι το 2012, όταν λόγω των αλλαγών στα εργασιακά (μείωση κατώτατου μισθού, μερική απασχόληση, κλπ.), τα ποσοστά αυτά αποκλιμακώνονται, αν και εξακολουθούν να κυμαίνονται σε δυσθεώρητα ακόμη επίπεδα. Το 2016, στην Ελλάδα το ποσοστό των νέων 15-29 ετών που δεν δουλεύει, δεν εκπαιδεύεται και δεν κατάρτιζεται διαμορφώνεται σε 23,5%, όταν στον αναπτυγμένο κόσμο των χωρών του ΟΟΣΑ, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 13,9%. Το ποσοστό αυτό παραμένει υψηλό (25%) και στους νέους 20-24 ετών, και εκτοξεύεται σε 35,9% (έναντι 18,7% στις χώρες του ΟΟΣΑ) στους νέους 25-29 ετών, αν και θα περίμενε κανείς η ανάγκη επιβίωσης θα τους ωθούσε να βρουν κάποια δουλειά ή να μάθουν κάποια τέχνη. Υψηλά ποσοστά τέτοιου είδους ενέχουν τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού, δηλαδή εγκλωβισμού σε περιστασιακές δουλειές με εισοδήματα κάτω από το όριο της φτώχειας, χωρίς μάλιστα οι νέοι αυτοί να διαθέτουν εργασιακά προσόντα για να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση. Οι εξελίξεις αυτές έχουν τεράστιες κοινωνικές επιπτώσεις, γιατί ενσωματώνουν την απώλεια εξειδικεύσεων, εισοδημάτων και πλούτου, καθώς είναι σχεδόν αδύνατο να αναπληρωθούν αργότερα όσα χάνονται στις νεότερες ηλικίες. Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος που απαιτείται για την αναπτυξιακή έκρηξη, με αιχμή τις ιδιωτικές επενδύσεις, ώστε να δίδονται στους νέους ευκαιρίες απασχόλησης με υψηλότερα εισοδήματα και καλύτερες προοπτικές, για να υπάρχει και το κίνητρο εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι νέοι πρέπει να έχουν δουλειά, και όχι

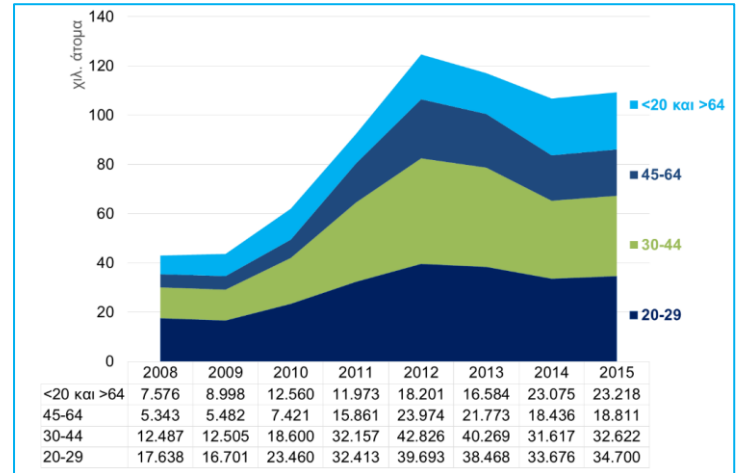

βοηθήματα από δημόσια προγράμματα κοινωφελούς εργασίας.

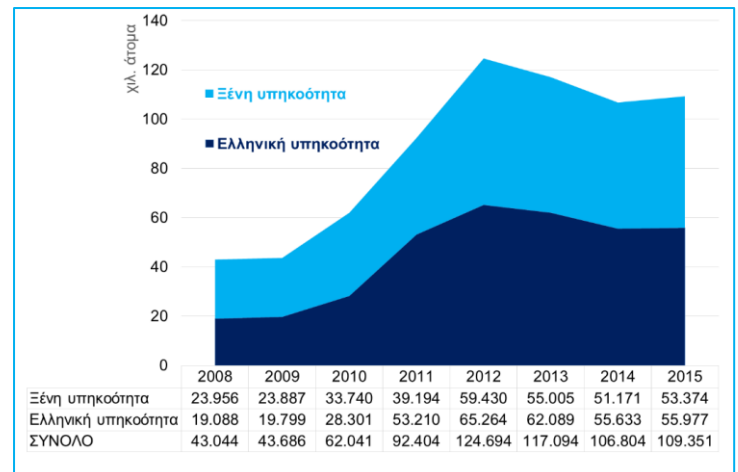
Σωρευτικά, από το 2009 έως το 2015, εγκατέλειψαν τη χώρα 656 χιλιάδες άτομα, εκ των οποίων 219,1 χιλιάδες ήταν νέοι 20-29 ετών. Από τους 656 χιλιάδες που εγκατέλειψαν τη χώρα, οι 340,3 χιλιάδες ήταν Έλληνες υπήκοοι.

Πέραν των δημογραφικών εξελίξεων, η πτώση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας οφείλεται και σε μεγάλο βαθμό στην εξερχόμενη μετανάστευση, μέρος της οποίας είναι και το brain drain νέων στο εξωτερικό. Η εξερχόμενη μετανάστευση το 2008 (πριν την κρίση) είχε διαμορφωθεί σε 43 χιλιάδες άτομα, εκ των οποίων οι νέοι 20-29 ετών ήταν 17,6 χιλιάδες. Με την έναρξη της κρίσης, τα μεγέθη αυτά εκτοξεύονται, ανέρχονται στο υψηλότερο σημείο το 2012 (124,7 χιλιάδες άτομα, εκ των οποίων 39,7 χιλιάδες οι νέοι 20-29 ετών) και διαμορφώνονται το 2015 σε 109,4 χιλιάδες άτομα, εκ των οποίων 34,7 χιλιάδες νέοι 20-29 ετών. Όπως ήταν φυσικό, μετά την ανάκαμψη της απασχόλησης το 2012, οι εξερχόμενες μεταναστευτικές ροές αποκλιμακώνονται και παραμένουν υψηλές με τους νέους 20-29 ετών να επιμένουν να φεύγουν σε μεγαλύτερο βαθμό από άλλες ηλικιακές ομάδες (Δ12). Σημειώνεται, πάντως, ότι από το 2015 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) παρατηρείται και πάλι μια κλιμάκωση των εξερχόμενων ροών. Σωρευτικά, από το 2009 έως το 2015, εγκατέλειψαν τη χώρα 656 χιλιάδες άτομα, εκ των οποίων 219,1 χιλιάδες ήταν νέοι 20-29 ετών. Πολλοί, βεβαίως, είναι οικονομικοί μετανάστες που είχαν έλθει στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, χωρίς αυτό να υποβαθμίζει το γεγονός ότι 220 χιλιάδες νέοι εγκατέλειψαν τη χώρα. Από τους 656 χιλιάδες που εγκατέλειψαν τη χώρα, οι 340,3 χιλιάδες ήταν Έλληνες υπήκοοι (Δ13). Και, βεβαίως, η εξερχόμενη μετανάστευση συνεχίζεται και το 2016-2017, όπως δείχνουν τα στοιχεία μείωσης του πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία.

Δ12: Εξερχόμενοι μετανάστες κατά ηλικία
(ΕΛΣΤΑΤ, Μεταναστευτική κίνηση, 2015)

Δ13: Εξερχόμενοι μετανάστες κατά υπηκοότητα
(Eurostat, Μεταναστευτική κίνηση, 2015)

Σημειώνεται εν προκειμένω ότι εάν δεν είχε υπάρξει το μεταναστευτικό αυτό ρεύμα, τότε ο πληθυσμός σε εργάσιμη ηλικία δεν θα είχε μειωθεί και ο ενεργός πληθυσμός θα είχε αυξηθεί (ή δεν θα είχε μειωθεί), με αποτέλεσμα το ποσοστό ανεργίας να μη μειωνόταν με την ταχύτητα που καταγράφεται. Συνεπώς, η μείωση της ανεργίας θα ήταν ορθότερο να αξιολογείται ως % στο απόθεμα των ανέργων για να μπορεί να εκτιμάται καλύτερα η επίπτωση της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας και των ενεργών πολιτικών απασχόλησης στην ανεργία. Έτσι, η μείωση των ανέργων μεταξύ β' τριμήνου 2017 και β' τριμήνου 2016 ανήλθε σε 96 χιλιάδες άτομα ή -8,6%, ενώ η αντίστοιχη μείωση μεταξύ β' τριμήνου 2016 και β'

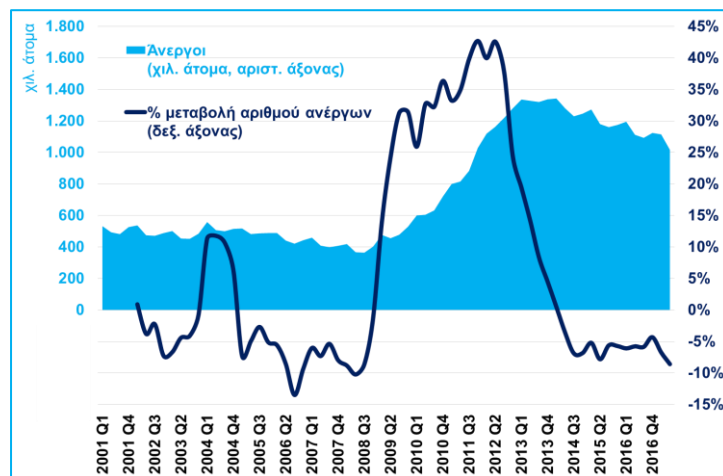
τριμήνου 2015 ήταν 68 χιλιάδες άτομα ή -5,8% και μεταξύ β' τριμήνου 2015 και β' τριμήνου 2014 100 χιλιάδες άτομα ή -7,8%. Φαίνεται, λοιπόν, ότι ο ρυθμός μείωσης της ανεργίας έχει σταθεροποιηθεί, αν και το β' τρίμηνο 2017 υπάρχει κάποια επιτάχυνση που μάλλον οφείλεται στις ενεργές πολιτικές απασχόλησης (Δ14). Στο Διάγραμμα Δ15 φαίνεται η επιτάχυνση της μείωσης των ανέργων να συνεπικουρείται με την αύξηση της απασχόλησης στο δημόσιο.

Για να υπάρξει ανάκαμψη της οικονομίας σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, δεν απαιτείται σταθεροποίηση αλλά επιτάχυνση του ρυθμού μείωσης των ανέργων που να στηρίζεται στην αύξηση της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας.

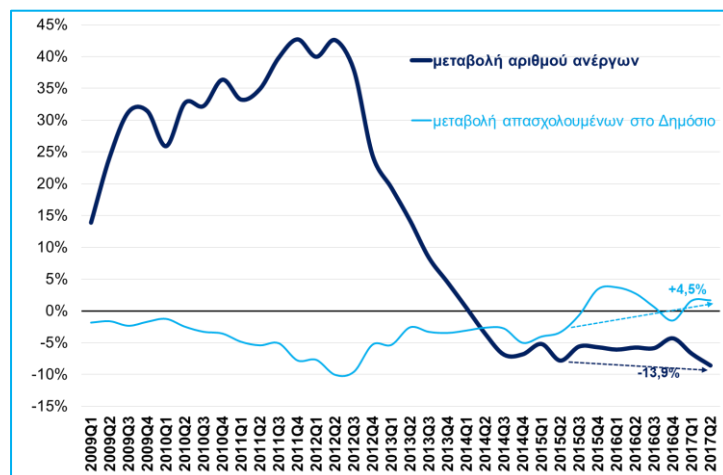
Ένα μέρος, λοιπόν, της μείωσης των ανέργων οφείλεται και στις έκτακτες προσλήψεις στο δημόσιο ή σε κοινωφελή προγράμματα εργασίας, τα οποία έχουν ημερομηνία λήξης. Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι από το β' τρίμηνο του 2015 μέχρι το β' τρίμηνο του 2017 έχει αυξηθεί η απασχόληση στο δημόσιο τομέα κατά 34,3 χιλιάδες άτομα, ενώ η μείωση των ανέργων διαμορφώνεται σε 163,5 χιλιάδες. Αυτό, κατά προσέγγιση, οδήγησε σε ισόποση μείωση των ανέργων. Συνεπώς, χωρίς τις προσλήψεις στο δημόσιο, οι άνεργοι θα είχαν μειωθεί κατά 129,2 χιλιάδες, και συνεπώς το ποσοστό ανεργίας το β' τρίμηνο του 2017 θα είχε διαμορφωθεί σε 21,9% έναντι του καταγραφέντος 21,1%. Γενικότερα, σημειώνεται ότι το ποσοστό ανεργίας συμπεριλαμβάνει και το ποσοστό ανεργίας στο δημόσιο τομέα που κατά τεκμήριο είναι μηδέν.

Συνεπώς, αφαιρώντας την απασχόληση στο δημόσιο (803,9 χιλιάδες άτομα το β' τρίμηνο του 2017) από τον ενεργό πληθυσμό, προκύπτει ότι το ποσοστό ανεργίας το β' τρίμηνο του 2017 του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας ανέρχεται σε 25,4% (Δ16). Σε κάθε

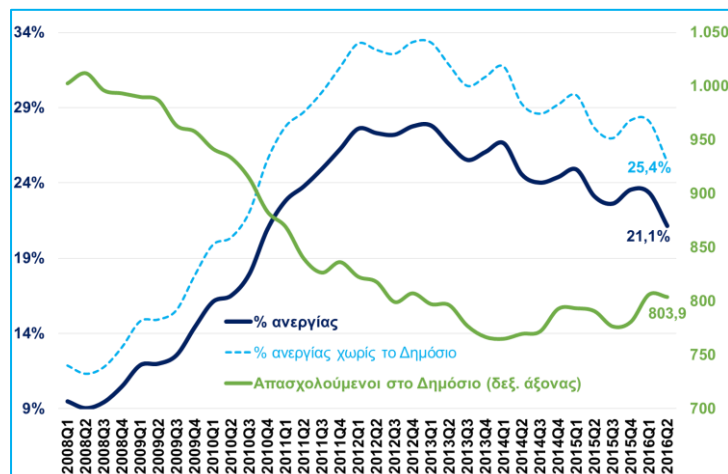
Δ14: Αριθμός ανέργων και % μεταβολή
(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ15: Μεταβολή αριθμού ανέργων και απασχολούμενων στο Δημόσιο
(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Δ16: Ποσοστό ανεργίας χωρίς το Δημόσιο (ιδιωτικός τομέας) και αριθμός απασχολούμενων στο Δημόσιο
(ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

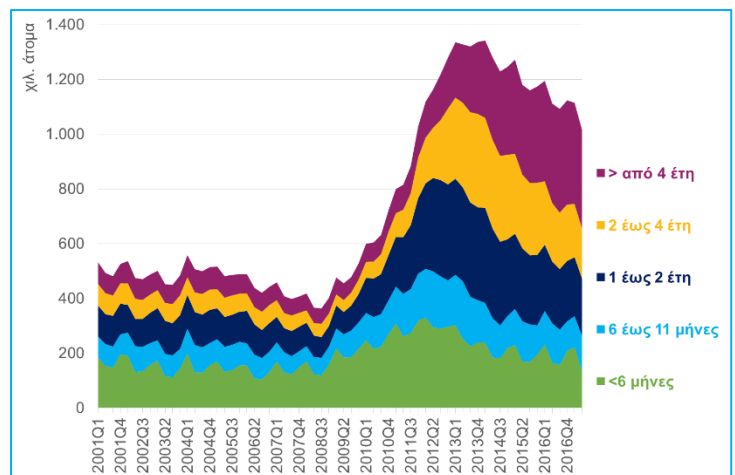
περίπτωση, για να υπάρξει ανάκαμψη της οικονομίας σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, δεν απαιτείται σταθεροποίηση αλλά επιτάχυνση του ρυθμού μείωσης των ανέργων που να στηρίζεται στην αύξηση της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας.

Η αντιμετώπιση της ανεργίας των ανθρώπων που είναι άνεργοι πάνω από τέσσερα χρόνια με προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ίσως να μην είναι και η πλέον ενδεδειγμένη, καθώς οι αμοιβές που καταβάλλονται είναι οιονεί επιδόματα απορίας. Θα ήταν ίσως καλύτερα να υπήρχαν αποτελεσματικές πολιτικές «ενεργοποίησης» αυτού του εργατικού δυναμικού και οι πρόσθετοι πόροι να διοχετεύονταν σε προγράμματα κατάρτισης και σε προγράμματα υποστήριξης και στοχευμένης εξεύρεσης εργασίας. Σε μια ενδεχόμενη ισχυρή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, οι άνθρωποι αυτοί θα ήταν, έτσι σε πλεονεκτικότερη θέση να βρουν δουλειά. Και, πάλι, προκύπτει η ανάγκη τόνωσης της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας μέσω επενδύσεων, ως η κύρια επιλογή οικονομικής πολιτικής. Χωρίς επενδύσεις, και οι άνθρωποι αυτοί είναι δυστυχώς καταδικασμένοι στην ανέχεια.

Τέλος, το δημοσιευμένο ποσοστό ανεργίας συμπεριλαμβάνει στους ανέργους και στον ενεργό πληθυσμό 360 χιλιάδες άτομα (β' τρίμηνο του 2017) που είναι άνεργοι πάνω από τέσσερα χρόνια, ενώ συνολικά οι μακροχρόνια άνεργοι άνω των 12 μηνών διαμορφώνονται σε 752 χιλιάδες άτομα, δηλαδή τρεις στους τέσσερις (Δ17). Για πρακτικούς σκοπούς, και επειδή είναι πολύ δύσκολο ή σχεδόν απίθανο κάποιος που είναι πάνω από τέσσερα χρόνια άνεργος να βρει δουλειά, θα ήταν χρήσιμο να μετρηθεί και ο αριθμός των ανέργων (και ο ενεργός πληθυσμός) χωρίς να περιλαμβάνει τα αντίστοιχα μεγέθη. Δυστυχώς, οι μακροχρόνια άνεργοι για περισσότερο από τέσσερα χρόνια είναι de facto μη ενεργοί και, είτε περιλαμβάνονται είτε όχι στους ανέργους, δεν αλλάζει

τίποτα στην κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση. Η αντιμετώπιση της ανεργίας των ανθρώπων που είναι άνεργοι πάνω από τέσσερα χρόνια με προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ίσως να μην είναι και η πλέον ενδεδειγμένη, καθώς οι αμοιβές που καταβάλλονται είναι οιονεί επιδόματα απορίας. Θα ήταν ίσως καλύτερα να υπήρχαν αποτελεσματικές πολιτικές «ενεργοποίησης» αυτού του εργατικού δυναμικού και οι πρόσθετοι πόροι να διοχετεύονταν σε προγράμματα κατάρτισης και σε προγράμματα υποστήριξης και στοχευμένης εξεύρεσης εργασίας. Σε μια ενδεχόμενη ισχυρή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, οι άνθρωποι αυτοί θα ήταν, έτσι σε πλεονεκτικότερη θέση να βρουν δουλειά. Και, πάλι, προκύπτει η ανάγκη τόνωσης της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας μέσω επενδύσεων, ως η κύρια επιλογή οικονομικής πολιτικής. Χωρίς επενδύσεις, και οι άνθρωποι αυτοί είναι δυστυχώς καταδικασμένοι στην ανέχεια.

Δ17: Αριθμός ανέργων κατά διάρκεια χρόνου ανεργίας (ΕΛΣΤΑΤ και Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' 3μηνο 2017)

Οικονομικές εξελίξεις

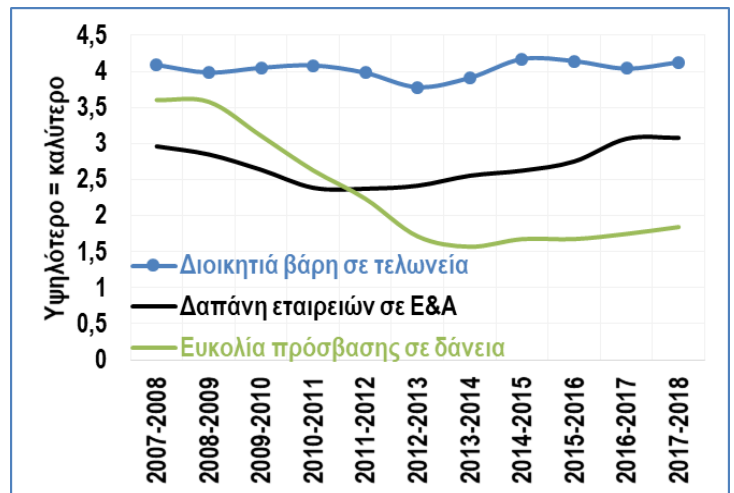
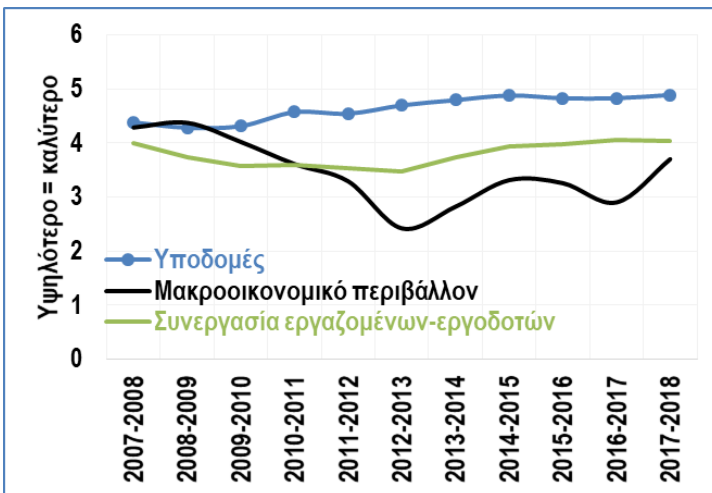
Έκθεση ανταγωνιστικότητας World Economic Forum

Forum: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ετήσιας έρευνας του World Economic Forum, η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας (στην 87η θέση από την 86η πέρυσι) και στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ-28. Η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας οφείλεται κυρίως στο υψηλό δημόσιο χρέος και σε ειδικότερα ζητήματα όπως η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και η υπερφορολόγηση, τα οποία, σε συνδυασμό με τη γραφειοκρατία και την πολιτική αστάθεια,

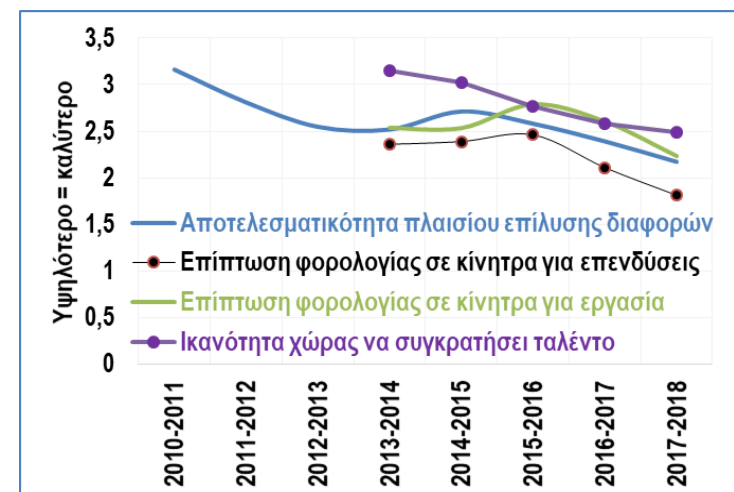
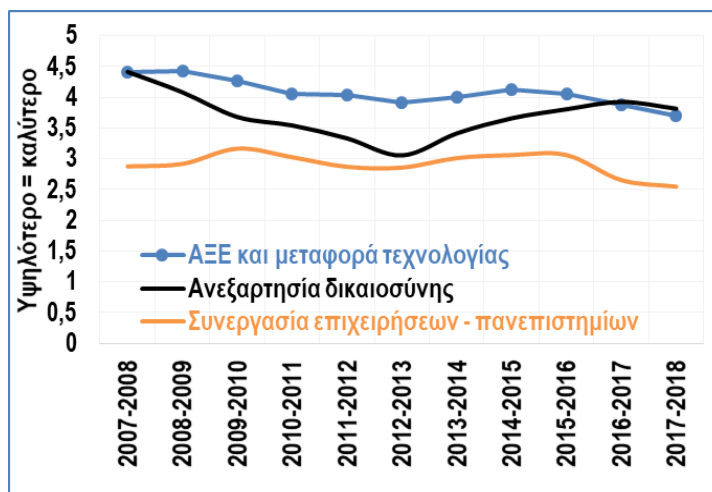
αξιολογούνται ως τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα. Από την άλλη, η Ελλάδα συνεχίζει να παρουσιάζει συγκριτικά με άλλες χώρες ικανοποιητικές επιδόσεις αναφορικά με τις υποδομές, την υγεία και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ καταγράφεται σταθερή βελτίωση σε πεδία στα οποία έχει πράγματι σημειωθεί πρόοδος, ιδίως στη λειτουργία της αγοράς εργασίας, καθώς και σε θέματα όπως της οργάνωσης των τελωνείων και των ψηφιακών υποδομών (**Δ18**).

Από την άλλη πλευρά καταγράφεται η συνέχιση της υποχώρησης της θέσης της χώρας, ή και η ανακοπή της τάσης βελτίωσης των προηγούμενων ετών, σε μια σειρά από εξίσου κρίσιμα πεδία (**Δ19**).

Δ18: Επιμέρους δείκτες επιδόσεων της χώρας Global Competitiveness Index WEF 2017/2018 με βελτίωση
(World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017-2018)

Δ19: Επιμέρους δείκτες επιδόσεων της χώρας Global Competitiveness Index WEF 2017/2018 με χειροτέρευση
(World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017-2018)

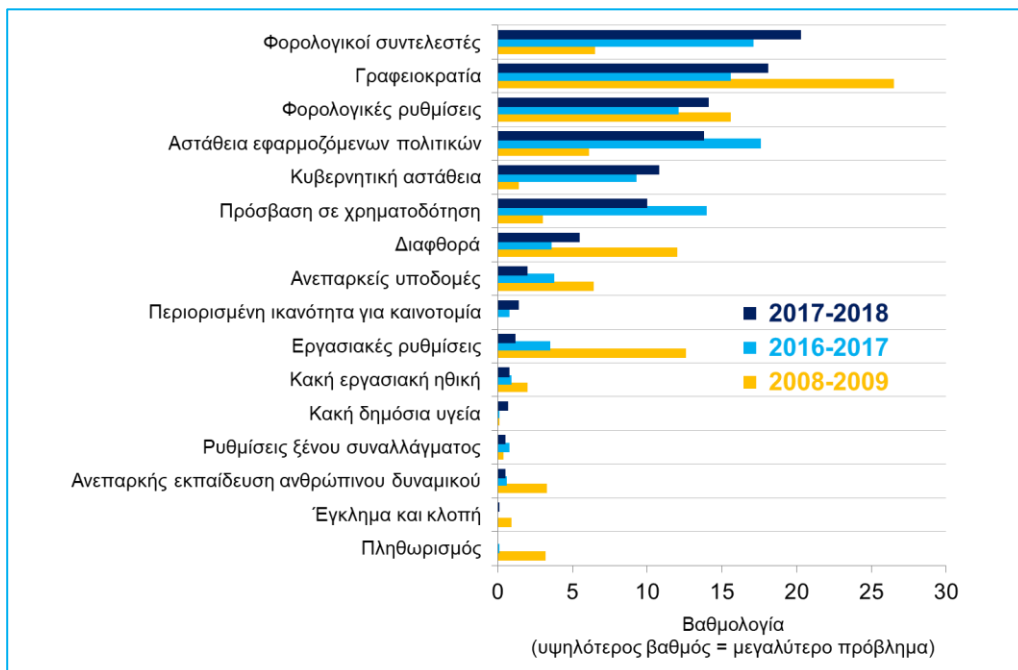
Ειδικότερα, η επίδοση της χώρας φθίνει σταθερά τα τελευταία χρόνια σε ό,τι αφορά τη διαθεσιμότητα επιστημονικού προσωπικού, την ποιότητα των δημοσίων θεσμών, την αποτελεσματική αξιοποίηση του ταλέντου, και την κυβερνητική αποτελεσματικότητα. Ειδικά τα τελευταία δύο χρόνια, η χώρα έχει υποχωρήσει σε θέματα όπως η προστασία της ιδιοκτησίας, η μεταφορά τεχνολογίας μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων, η συνεργασία πανεπιστημίων με επιχειρήσεις, τη διαφάνεια στην άσκηση των πολιτικών, την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και τη σύνδεση αμοιβής με την παραγωγικότητα. Ιδιαίτερα εμφανής είναι η υποχώρηση στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου επίλυσης διαφορών αλλά και στην ικανότητα της χώρας να προσελκύσει και να διακρατήσει ταλέντο, εξέλιξη που είναι παράλληλη της ισχυροποίησης του αντικινήτρου που θέτει η φορολογία για εργασία και επενδύσεις.

Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικότερα προβλήματα για τη λειτουργία τους τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, την αναποτελεσματική γραφειοκρατία, τις φορολογικές ρυθμίσεις, την πολιτική αστάθεια και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αντίθετα, ζητήματα που σχετίζονται με εργασιακές

ρυθμίσεις δεν αποτελούν πλέον σημαντικά προβλήματα για την επιχειρηματικότητα, ενώ η

διαφθορά φαίνεται ότι αποτελεί μικρότερο εμπόδιο σε σχέση με μία δεκαετία περίπου πριν, αν και σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος αξιολογείται ως ελαφρά σημαντικότερο πρόβλημα (**Δ20**).

Κρατικός προϋπολογισμός. Τα αναλυτικά στοιχεία για τον Αύγουστο καταγράφουν, μετά την προσαρμογή για τα €296,16 εκατ. που προέρχονται από την εκχώρηση των περιφερειακών αεροδρομίων αλλά έχουν εγγραφεί στα έσοδα από ΦΠΑ «λοιπών», μια περιορισμένη αδυναμία αύξησης σε σχέση με πέρυσι, των βασικών οργανικών εσόδων της κεντρικής κυβέρνησης, και που είναι ο φόρος εισοδήματος και οι φόροι κατανάλωσης, που αποτελούνται κυρίως από το ΦΠΑ και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Η διάρθρωση όμως αυτής της εξέλιξης αρχίζει να έχει μεγαλύτερη σημασία, καθώς αυτή είναι που προδιαγράφει και τη μακροπρόθεσμη πορεία των εσόδων. Έτσι, ενώ τα έσοδα από φόρο εισοδήματος μειώνονται (**Δ21**), τα έσοδα από «ΦΠΑ λοιπών» (**Δ22**) τους τελευταίους μήνες αυξάνονται διακριτικά σε σχέση με τα περυσινά αντίστοιχα επίπεδα αλλά και τους στόχους, ενώ η αλλαγή στη δυνατότητα καταβολής ενδέχεται να οδηγήσει σε ελαφρά αυξημένα έσοδα και μετά το πέρας της τουριστικής περιόδου (για την ώρα μετά την αφαίρεση των εσόδων από την παραχώρηση των αεροδρομίων ο «ΦΠΑ λοιπών» υστερεί 33 εκατ. του στόχου, ποσό αμελητέο). Σε ότι

Δ20: Τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα (*World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2017-2018*)

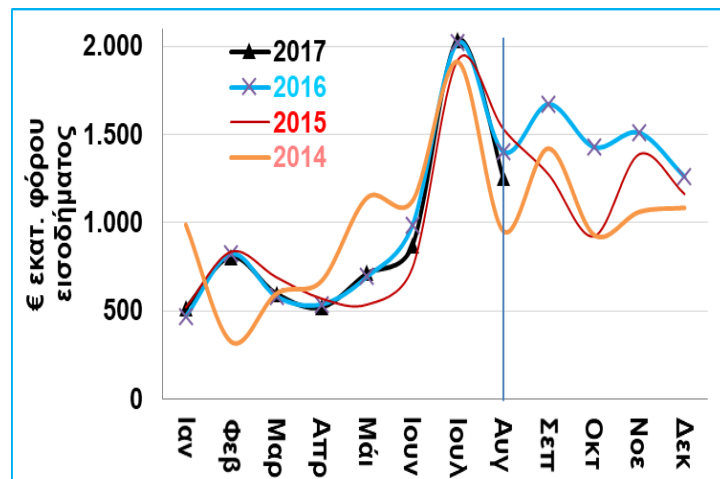
αφορά τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, τα έσοδα ανήλθαν στο 8μηνο στα €7,31 δισ., αντί €7,51 δισ. πέρυσι στο 8μηνο, και με τα έσοδα Αυγούστου 2017 να ανέρχονται σε €1,25 δισ., αντί €1,4 δισ. τον Αύγουστο 2016. Υστέρηση υπήρξε και έναντι του στόχου, ο οποίος για τον Αύγουστο ήταν €619 εκατ. ψηλότερος από την εκτέλεση. Μένει να αποδειχθεί συνεπώς αν η μείωση αυτή αντανακλά μόνιμη υποχώρηση της φορολογητέας ύλης, ή μια μετατόπιση αυτής στην παραοικονομία ως συνέπεια των τελευταίων μέτρων. Στην πρώτη περίπτωση το στοίχημα θα είναι η δημιουργία νέας φορολογητέας ύλης, ενώ στη δεύτερη η επανένταξη της στην επίσημη οικονομία.

Για την ώρα την υστέρηση των φόρων εισοδήματος καλύπτει μερικά έστω η καλή πορεία των άμεσων φόρων από προηγούμενα οικονομικά έτη (ΠΟΕ, Δ23) που κινούνται στο 8μήνο στα €1,45 δισ. (αντί €1,28 δισ. στο 8μηνο πέρυσι, και χωρίς να περιλαμβάνονται στο ποσό αυτό τα πρόστιμα και προσαυξήσεις), έδειξε μειωμένο δυναμισμό τον Αύγουστο (έσοδα €92 εκατ. αντί €101 εκατ. τον Αύγουστο πέρυσι), γεγονός που όμως δεν πρέπει να σταθμιστεί με την επίπτωση των καλοκαιρινών διακοπών στη συμπεριφορά των φορολογούμενων και ειδικά όσων ανέμεναν το Σεπτέμβριο για να υπαχθούν στο πρόγραμμα αποκάλυψης αδήλωτων εισοδημάτων. Επίσης, τα έσοδα από έμμεσους φόρους ΠΟΕ παρέμειναν αυξημένα και τον Αύγουστο, σε σχέση με πέρυσι, και ανήλθαν στο 8μηνο στα €752 εκατ. αντί €584 εκατ. στο αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Μαζί με την καλή πορεία των εσόδων από φόρους σε ενεργειακά προϊόντα (ΦΠΑ και ΕΦΚ) αποτέλεσαν συνεπώς από τους βασικούς υποστηρικτές των εσόδων το 2017 και έως τώρα.

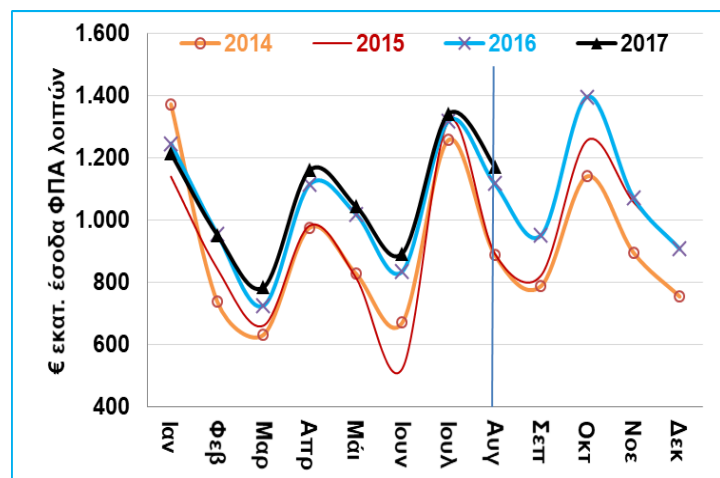
Επίσης, σχετικά καλή πορεία έχουν τα (πιο μικρά ως απόλυτο μέγεθος) έσοδα από τέλη κυκλοφορίας, ταξινόμηση οχημάτων, χαρτόσημα, φόρους συναλλαγών (καθώς κάποιον επιλεκτικό ενδιαφέρον δίνει ζωή στα ακίνητα και γίνονται και μεταβιβάσεις επιχειρήσεων), που κινούνται άνω των περυσινών επιπέδων και στα πλαίσια των στόχων υποστηρίζοντας την εκτέλεση του προϋπολογισμού στα σημεία.

Τα παραπάνω δεν αρκούν όμως για να αντισταθμίσουν την έως τώρα υστέρηση στα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ καπνικών. Σε ότι αφορά τον τελευταίο, παραμένει η υστέρηση σε σχέση με πέρυσι, αλλά αυτή επηρεάζεται από τις σημαντικές διακυμάνσεις που υπήρξαν στα σχετικά έσοδα από το καλοκαίρι του 2016 και ύστερα. Παραμένει συνεπώς το μεγάλο στοίχημα για την αγορά καπνικών η καταπολέμηση του λαθρεμπορίου, ώστε η αυξημένη φορολογία να μην οδηγήσει σε μόνιμη διάβρωση της νόμιμης αγοράς.

Δ21: Έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων
(Υπ. Οικ. Αύγ. 2017)

Δ22: Έσοδα από «ΦΠΑ Λοιπών» μετά την αφαίρεση των €296,16 εκατ. της παραχώρησης αεροδρομίων.
(Υπ. Οικ. Αύγ. 2017)

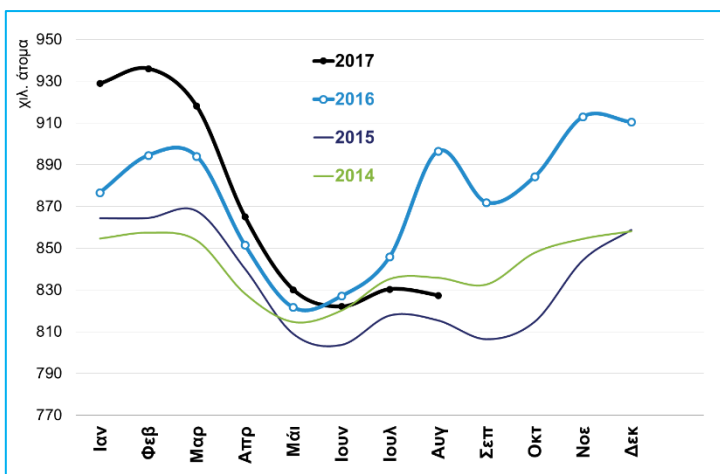

€ εκατ.	Ιανουάριος - Αύγουστος			
	2016	2017	% μεταβολή	€ εκατ μεταβολή
Έσοδα				
Φορολογικά έσοδα *	28.018	27.994	-0,1%	-24
Φόροι εισοδήματος	7.511	7.312	-2,6%	-199
Φόροι περιουσίας	1.180	848	-28,1%	-332
ΦΠΑ *	9.824	10.140	3,2%	316
Εκ αυτού, ΦΠΑ λοιπών*	8.326	8.558	2,8%	232
ΦΠΑ από εκχώρηση αεροδρομίων		296		296
Φόροι κατανάλωσης	5.303	5.306	0,1%	3
Φόροι ΠΟΕ	1.862	2.197	18,0%	335

Δ23: Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού
(Υπ. Οικ. Αύγ. 2017)

Δ24: Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία
(ΟΑΕΔ, Αύγ. 2017)

Σε ό,τι αφορά τους φόρους περιουσίας, η υστέρηση οφείλεται σε ζητήματα χρονισμού της καταβολής της πρώτης δόσης και θα εξαλειφθεί τους επόμενους μήνες. Παραμένει όμως ότι η αύξηση των αποπονήσεων κληρονομίας διαβρώνει, αργά αλλά σταθερά, τη φορολογητέα ύλη, αν και οι όποιες δημοσιονομικές συνέπειες (και συνέπειες στους αστικούς ιστούς λόγω εγκατάλειψης κτιρίων) θα είναι πιο μακροπρόθεσμες.

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες (οι πρωτογενείς δαπάνες συνεχίζουν να συγκρατούνται κάτω των επιπέδων του 2016 και του στόχου σε μια τάξη μεγέθους που ξεπερνά τα €1,2 δισ. και που υπεραντισταθμίζει το μάλλον παροδικό έλλειμμα στα έσοδα του προϋπολογισμού επενδύσεων), η παρακολούθηση τους σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης μετά τις

τελευταίες αλλαγές που ισχύουν από 1/1/17 δεν έχει πλέον ιδιαίτερο νόημα, καθώς τυχόν κενά του ασφαλιστικού συστήματος καταγράφονται μόνο σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης.

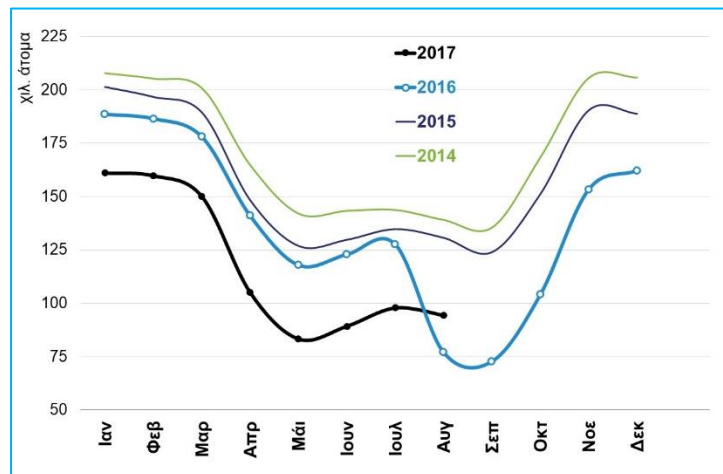
Αγορά εργασίας: Στους 921,8 χιλ. ανήλθαν οι εγγεγραμμένοι άνεργοι τον Αύγουστο του 2017, παρουσιάζοντας μείωση κατά -6,5 χιλ. περίπου σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα και κατά -51,8 χιλ. σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2016. Η μείωση τον Αύγουστο του 2017 σε μηνιαία βάση προήλθε κατά -3,5 χιλ. από του ανέργους που δεν αναζητούν εργασία και κατά -3 χιλ. από εκείνους που αναζητούν εργασία, ενώ αντίθετα το σύνολο των μακροχρόνια ανέργων, δηλαδή που είναι εγγεγραμμένοι για διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών παρουσίασε αύξηση κατά +7,5 χιλ. σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2017. Η εξέλιξη του αριθμού των ανέργων από τον Ιανουάριο του 2017 μέχρι και τον Ιούλιο του 2017 είναι ανάλογη περίπου με εκείνη κατά την αντίστοιχη περίοδο το 2016, όμως κατά τον Αύγουστο διαφέρει σημαντικά, καθώς τον Αύγουστο του 2016 είχε αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των εγγεγραμμένων αναζητούντων εργασία, με ταυτόχρονη μείωση των ανέργων που δεν αναζητούν εργασία (Δ24 και Δ25).

Η διαφορά αυτή ενδεχομένως οφείλεται στην υλοποίηση των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα που ξεκίνησαν τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο του 2016 για 11 χιλ. θέσεις απασχόλησης σε δήμους, προκαλώντας τη μετατόπιση ανέργων από τη μία

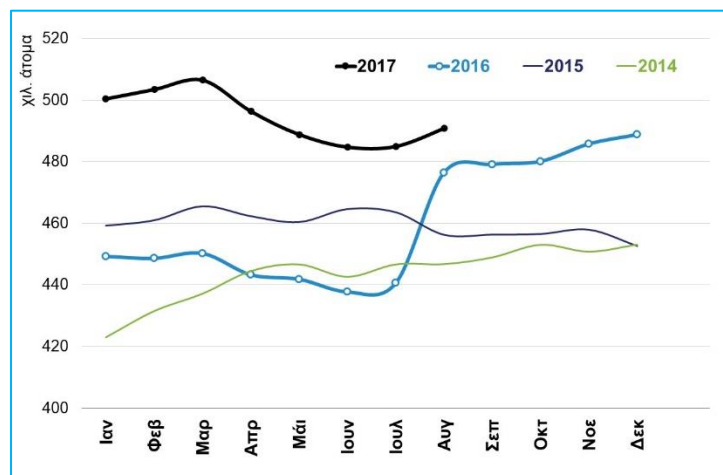

κατηγορία στην άλλη, ενώ παράλληλα τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ για το 2017, αναμένεται να περιορίσουν την εποχική αύξηση των εγγεγραμμένων ανέργων που παρατηρείται κατά τους φθινοπωρινούς μήνες, μετά τη λήξη της τουριστικής περιόδου. Ωστόσο, οι μακροχρόνια άνεργοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ ανέρχονται σε 527 χιλ. και παραμένουν σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη (Δ26). Την ίδια ώρα, οι άνεργοι που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας ανήλθαν σε 107,4 χιλ., έναντι 97,8 χιλ. τον προηγούμενο μήνα και 117 χιλ. τον Αύγουστο του 2016, ενώ οι νέες αιτήσεις χορήγησης του επιδόματος παρέμεινα στο ίδιο περίπου επίπεδο με εκείνο κατά τον Αύγουστο του 2016 (18,2 χιλ.). Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι κενές θέσεις εργασίας το 2^ο τρίμηνο του 2017 διαμορφώθηκαν σε 14.630, έναντι 15.178 το 2^ο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, παρουσιάζοντας μείωση -3,6%. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από δειγματοληπτική έρευνα σε επιχειρήσεις και αναφέρονται σε θέσεις που έχουν πρόσφατα δημιουργηθεί ή δεν είναι κατειλημμένες, ή πρόκειται να κενωθούν προσεχώς, και τις οποίες ο εργοδότης προτίθεται να καλύψει με νέες προσλήψεις και έχει ήδη προβεί σε ενέργειες για να βρεθεί ο κατάλληλος υποψήφιος. Επομένως, η παραπάνω μείωση ενδέχεται να αποτυπωθεί το επόμενο διάστημα σε επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης της ανεργίας που καταγράφεται από την έρευνα εργατικού δυναμικού. Παράλληλα, σε συνδυασμό με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, στα οποία καταγράφονται 1.016,6 χιλ. άνεργοι το 2^ο τρίμηνο του 2017 υπολογίζεται ότι σε κάθε κενή θέση εργασίας αντιστοιχούν τουλάχιστον 70 περίπου άνεργοι.

Δ25: Εγγεγραμμένοι άνεργοι μη αναζητούντες εργασία (ΟΑΕΔ, Αυγ. 2017)

Δ26: Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία για διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών (ΟΑΕΔ, Αυγ. 2017)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου*

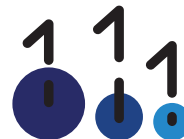
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

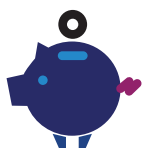
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προσιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

